Kommunledningsförvaltningen

Klimat- och näringslivsdepartementet

KN 2026/01512

Bodens kommuns svar på remiss SOU 2026:40 Ny kärnkraft i Sverige - modernare regler för beredskap och skadeståndsansvar

Sammanfattning

Bodens kommun anser att det borde framgå tydligare av utredningen att skyldigheten att samråda med kommunen ska ske inför ett beslut om beredskapszoner, skyddsåtgärder och dess exakta utformning. Kommunerna bör också medges full ersättning för sina kostnader som en etablering av en kärnteknisk anläggning innebär. Det är viktigt att kommunens eget självbestämmande inte begränsas och att det kommunala självstyret förblir intakt

Beskrivning av ärendet

Bodens kommun har som remissinstans fått inbjudan att lämna synpunkter på SOU 2026:40 -*moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar*, Slutbetänkande av Kärnkraftsprövningsutredningen.

För varje kärnteknisk anläggning som har fått tillstånd enligt kärntekniklagen om uppförande, innehav eller drift ska en bedömning göras av om det behövs beredskapszoner eller en planeringszon med förberedelse av särskilda åtgärder för skydd av allmänheten i händelse av eller vid överhängande fara för utsläpp av radioaktiva ämnen. Myndigheten för civilt försvar ska med stöd i en analys av radiologiska risker och med hänsyn till andra faktorer som har betydelse för räddningstjänsten, besluta om behovet av beredskapszoner, planeringszon och de förberedda skyddsåtgärder som är relevanta för kärntekniska anläggningar. Beslutet ska omfatta samtliga kärntekniska anläggningar som ingår i samma tillstånd. De länsstyrelser som är berörda av beslutet från Myndigheten för civilt försvar ska fastställa zonernas exakta utformning med beaktande av lokala förhållande för den eller de anläggningar som omfattas av beslutet. Som övervägande del i den radiologiska analysen ska Strålsäker hetsmyndigheten genomföra beräkning av radiologiska konsekvenser för allmänheten. Beräkningarna ska baseras på underlag från tillståndshavaren och klargöra om och på vilka avstånd det ur

strålskyddssynpunkt kan vara motiverat att förbereda skyddsåtgärder för allmänheten.

Bodens kommuns synpunkter

Allmänna synpunkter

Bodens kommunfullmäktige fattade redan år 2013 ett beslut om att Boden skulle vara en uranfri kommun som inte medgav uranbrytning. Ett beslut om att vara uranfri omfattar inte i sig uppförande av kärnkraftverk eller små modulära reaktorer (SMR). Bodens kommun anser dock att det kommunala självstyret ska värnas och att berörda kommuner ska ha ett reellt inflytande i frågor som påverkar deras beredskapsansvar och lokala förhållanden.

Det kommunala självstyret måste även ges en stark ställning i processen såväl när det kommer till potentiella etableringar av kärnkraftsanläggningar som utformningen av beredskapszoner och planeringszoner. Det är därför av stor vikt att Statens samråder med berörda kommuner i ett tidigt skede innan beslut tas avseende beredskapszoner, skyddsåtgärder och dess exakta utformning. Bodens kommun ser även en risk för ökad sårbarhet om kärnkraftsetableringar tillåts inom försvarsstrategiskt viktiga kommuner, utifrån det försämrade säkerhetspolitiska läget. Det är av viktigt att kommunen är delaktig i all planering som rör etablering av ny kärnteknisk verksamhet och att kommunens samhällsplanering kan fortgå parallellt med eventuella nationella beslut.

Beredskapszoner och planeringszoner

Bodens kommun anser att berörda kommuner ska involveras i ett tidigt skede genom samråd vid fastställande och utformning av beredskapszoner och planeringszoner. Kommunen anser att beaktande av lokala förhållanden är viktiga förutsättningar för att beredskapsåtgärder ska kunna planeras och genomföras på ett effektivt sätt. I utredningen anges att de länsstyrelser som berörs av beredskaps- eller planeringszoner enligt beslutet från Myndigheten för civilt försvar ska fastställa zonernas exakta utformning, med hänsyn till lokala förutsättningar och efter samråd med berörda kommuner. Utredningen kunde på ett tydligare sätt uttryckt kommunernas ställning i samrådsprocessen. Bodens kommun är dock positiv till att kommuner ges möjlighet att överklaga beslut som rör beredskaps och planeringszoner. Det stärker kommunens möjligheter att tillvarata lokala förutsättningar av betydelse för den kommunala beredskapen.

Provdrift

Det är av yttersta vikt att samhällets beredskap har förberetts i tillräcklig utsträckning innan de radiologiska risker som verksamheten är förknippad med kan uppstå. Kommunen välkomnar utredningens förslag att en kärnteknisk anläggning inte får tas i provdrift innan samhällets beredskap är tillräckligt förberedd. Förslaget stärker förutsättningarna för ett robust skydd för allmänheten och bidrar till ökad rättssäkerhet.

Finansiering

I utredningens anges att förslaget inte bedöms ha någon direkt påverkan på kostnader och intäkter för kommuner. Bodens kommun anser att det framstår som troligt att det kommer att uppstå merkostnader för en kommun vid en etablering av en kärnteknisk anläggning. Exempelvis för tillkommande krav, utbildning, beredskap och inrättande av uppsamlingsplatser vid händelse av en kärnteknisk olycka. Bodens kommun anser att kommuner ska kompenseras för alla de kostnader som uppstår med anledning av etablering av kärntekniska anläggningar.

Beatrice Öman
Kommunstyrelsens ordförande